

Sanja Cvetnić

Dubrovačka slika *Pokajanje sv. Petra Cesarea Francanzana* i ikonografija pokajanja u *L'arte de' cenni* Giovannia Bonifaccia (1616)

Neobjavljena slika *Pokajanje sv. Petra* ili *Sv. Petar u suzama*, u vlasništvu Dubrovačke biskupije (sada izložena u dvorani za sastanke u samostanu sv. Klare), pripisana je Cesareu Fracanzanu (Bisceglie, Bari, 1605. – Barletta, Bari, 1652.), slikaru školovanom u Napulju. Ikonografija Petrovih pokreta lica i tijela na slici otkriva intimu apostolskoga prvaka: duboko kajanje i žal zbog zatajenja Spasitelja. Taj ikonografski prikaz predstavlja sugestivni vizualni zagovor i obranu tridentskoga tumačenja sakramenta pokajanja (ispovijedi) i iznimno popularnu umjetničku temu u tom razdoblju, ne samo u slikarstvu već i u poeziji i glazbi (Luigi Tansilo, *Le lagrime di San Pietro*, 1585.). Giovanni Bonifaccio (Rovigo 1547. – Padova 1635.) u traktatu *L'arte de' cenni*, objavljenom 1616. godine u Vicenzi, s više od šesto opisa pokreta što ih ljudi proizvode pojedinim dijelovima tijela, tumači što taj nijemi govor znači. Opisi uključuju “nabrano čelo” i “otvorena usta” u tumačenju kojih – a ne samo u suzama – možemo razumijeti unutarnju Petrovu bol. Kroz analizu te slike, ali i Rubensove *Krist i sveti pokajnici* (oko 1616) u Alte Pinakothek u Münchenu, Bonifacciov neobični traktat potvrđuje se kao pouzdani vodič u razumijevanju drugih svetih pokajnika i ikonografije kajanja uopće, pogotovo u svjetlu značenja sakramenta pokajanja nakon Tridentskoga sabora (1545.-1563.). No njegova ikonografska pomoć ne iscrpljuje se u tom dijelu: kao prvo novovjeko izdanje posvećeno isključivo jeziku tijela i pokreta, *L'arte de' cenni* koristan je, a razmjerno malo korišten, priručnik u istraživanju različitih ikonografskih modela i naracija, odnosno značenja pokreta u njima.